

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci žalobců: **a) Ing. J. H., b) A. H.,** proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně b) proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. 3. 2014, č. j. 8 A 196/2013 – 44,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 6. 3. 2014, č. j. 8 A 196/2013 – 44, jímž byla zamítnuta žádost žalobkyně b) (dále jen „stěžovatelka“) o osvobození od soudních poplatků pro řízení o žalobě proti rozhodnutí ministerstva vnitra ze dne 18. 9. 2013, č. j. MV-71303-7/VS-2013. Městský soud v odůvodnění usnesení uvedl, že z vyplněného *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech*, jakož i z dalších stěžovatelkou předložených listin, vyplynulo, že žije sama a podniká, přičemž její příjem z podnikání za poslední zdaňovací období (rok 2012) činil 165.675 Kč. Stěžovatelka také doložila, že její měsíční výdaje na bydlení a veškeré související služby dosahují přibližné výše 13.500 Kč. Rovněž uvedla, že její příjmy nepokrývají ani nejzákladnější skutečné výdaje a na uhrazení mimořádných výdajů si musela v posledních letech vypůjčit 300.000 Kč. Veškerý její majetek větší ceny, včetně bankovních účtů, pak má být obstaven nezákonně nařízenými exekucemi. Protože stěžovatelka plně nevyhověla výzvě k doložení majetkových poměrů, byla znovu vyzvána, aby ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení opakované výzvy sdělila, jak vysoké jsou měsíční splátky uváděných úvěrů a z jakých zdrojů hradí své skutečné výdaje, když jí k tomu její příjem z podnikání nepostačuje, a dále aby doložila tvrzené obstavení veškerého svého majetku, např. kopiemi exekučních příkazů. Stěžovatelka však ve stanovené lhůtě na výzvu nereagovala. Ve smyslu ust. § 36 odst. 3 s. ř. s. přitom stěžovatelku tížilo břemeno tvrzení a břemeno důkazní ohledně jejích majetkových poměrů. Nevyhověla-li opakované výzvě soudu k upřesnění a osvědčení skutečností týkajících se její majetkové situace, jež byly

nezbytné pro rozhodnutí soudu o předmětné žádosti, bylo to důvodem pro zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků.

Proti tomuto usnesení podala stěžovatelka v zákonné lhůtě kasační stížnost, v níž namítala, že městský soud v jeho odůvodnění uvedl pouze obecné deklarace, aniž by se zabýval skutečným skutkovým a právním stavem dané věci. Stěžovatelka má za to, že důvodnost přiznání osvobození od soudních poplatků řádně prokázala. Proto požádala Nejvyšší správní soud o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Dále navrhl, aby byl kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnila stěžovatelka v podané kasační stížnosti, a přitom neshledal vady uvedené v odstavci 4, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Nejvyšší správní soud netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, protože za situace, kdy je předmětem přezkumu usnesení, jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, trvání na zaplacení soudního poplatku by znamenalo jen další řetězení téhož problému. Vedlo by k popření cíle, jenž stěžovatel podáním žádosti sledoval, a k popření smyslu řízení o kasační stížnosti, v němž má být zkoumáno, zda měla být stěžovatelka osvobozena od soudních poplatků či nikoliv (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, a ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77; dostupná na www.nssoud.cz).

Dále se Nejvyšší správní soud zabýval žádostí stěžovatelky o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Podle ust. § 35 odst. 8 věta první s. ř. s. může být navrhovatel, u něhož jsou dány předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, ustanoven zástupce, jímž může být i advokát. Z důvodu zamezení řetězení problému Nejvyšší správní soud neposuzoval, zda stěžovatelka splňuje předpoklady, aby byla osvobozena od soudních poplatků, ale zabýval se pouze hodnocením, zda je ustanovení zástupce nezbytně nutné k ochraně jejích práv a dospěl k závěru, že tomu tak není. Kasační stížnost splňuje předepsané náležitosti a lze z ní seznat, z jakého důvodu stěžovatelka považuje napadené usnesení městského soudu za nezákonné. V předmětné věci jde navíc o posouzení, zda stěžovatelka v řízení před krajským soudem prokázala splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků. Nejvyššímu správnímu soudu tak nic nebrání, aby o stěžovatelkou formulované kasační stížnosti věcně rozhodl (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 3. 2013, č. j. 9 As 1/2013 - 23).

Účelem osvobození od soudních poplatků je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživé finanční situaci, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona č. 549/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“).

Podle ust. § 36 odst. 3 s. ř. s., pokud účastník doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela, lze pak pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody.

pokračování

Úprava poplatkové povinnosti, resp. osvobození od ní, v zákoně o soudních poplatcích, představuje jednu ze základních součástí práva na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Je proto nutné vždy pečlivě zkoumat, zda jsou pro osvobození od soudních poplatků splněny zákonné podmínky. Je to přitom účastník řízení, kdo musí uvést skutečnosti, které jeho osvobození od soudních poplatků odůvodňují. Nejvyšší správní soud již v usnesení ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, dostupném na www.nssoud.cz a publ. pod č. 537/2005 Sb. NSS, vyslovil závěr, že „*povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje.*“ Obdobně např. rozsudek ze dne 3. 8. 2011, č. j. 2 Afs 36/2011 - 81. Soud tedy z vlastní iniciativy nezjišťuje podrobnosti o majetkových poměrech účastníka řízení, ale pouze hodnotí informace, které mu účastník řízení sám sdělí. Je-li to třeba, vyzve ho, aby potřebné skutečnosti doplnil, popř. vysvětlil nesoulad mezi nimi (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2011, č. j. 8 Afs 50/2010 - 91).

Při posouzení stěžovatelčiny žádosti o osvobození od soudních poplatků vycházel městský soud z jí zaslaného *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech* (dále jen „prohlášení“), které obsahuje zcela jednoznačný pokyn, že „*(ž)adatel(ka) uvede veškerý majetek větší ceny, který mu patří (včetně majetku, jenž má se svým manželem ve společném jmění) v době podání tohoto potvrzení*“. Stěžovatelka však pouze obecně uvedla, že nemá žádný majetek větší ceny, se kterým by mohla disponovat z důvodu exekučních řízení. V oddílu X. *Závazky* dále uvedla, že si byla nucena v souvislosti s náklady na bydlení a úhradou mimořádných výdajů (daňových nedoplatků, soudních poplatků a nákladů na pohřeb její sestry) vypůjčit dosud nesplacenou částku v souhrnné výši 300.000 Kč. Tato svá tvrzení nijak nekonkretizovala ani nedoložila, např. rozhodnutími o nařízení exekuce, smlouvami či jinými listinami prokazujícími dluhy, popř. výši splátek a existenci stěžovatelčiných věřitelů. Stěžovatelka rovněž neprokázala, z jakých zdrojů hradí své výdaje, jestliže k jejich hrazení jí uváděný příjem z podnikání nestačí. Městskému soudu tak nedala možnost, aby mohl komplexně posoudit její majetkové poměry. Přitom městský soud stěžovatelku opakovaně vyzýval k doplnění chybějících údajů v prohlášení, přičemž přesně specifikoval údaje, které jsou pro jeho rozhodování potřebné. Stěžovatelka tak byla jak zaslaným prohlášením, tak následně výzvou dostatečně informována, jaké skutečnosti jsou při rozhodování o osvobození od soudních poplatků relevantní. Současně byla poučena o negativních důsledcích nevyhovění těmto požadavkům. Povinností stěžovatelky tedy bylo tyto skutečnosti, včetně veškerého osobního majetku, uvést. Pokud by toto splnila, mohla by se domáhat komplexního posouzení všech sdělených skutečností. Stěžovatelka však i přes jednoznačné a srozumitelné poučení, soudu nesdělila dostatečné údaje o svém osobním majetku s odůvodněním, že ten nemůže být zpeněžen. K tomuto hodnocení je však oprávněn pouze soud, nikoliv stěžovatelka. Za těchto okolností dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že postup městského soudu byl v souladu se zákonem, když stěžovatelkou předložené podklady správně vyhodnotil jako neúplné a nezpůsobilé k osvědčení jejich majetkových a sociálních poměrů.

Nejvyšší správní soud ze všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle ust. § 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s. zamítl. Ve věci rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud rozhodl ve věci samé bez zbytečného odkladu, nerozhodoval již o návrhu stěžovatelky na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Nejvyšší správní soud žádnému z účastníků náhradu nákladů nepřiznal, protože stěžovatelka v řízení úspěch neměla a ministerstvu vnitra žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. července 2014

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu